

30 دقیقه بارش، خسارت مرگبار سیل شمیرانات و پرسش های ماندگار

شدت بارش بیشتر از نیم ساعت زمان نبرد اما چنان سیلی به راه انداخت که حریف می طلبید، داشت لواسان را با خودش می برد و کسی یا چیزی را یارای مقاومت نبود.

کسی باور نمی کرد در دوم خردادماه که تابستان سر از بالین البرز برداشته چنین سیلی بیاید و همه چیز را باخودش ببرد و سیل باورها را هم با خود برده بود.

«انگار قیامت شده باشد، ماشین ها قل می خوردند و از خیابان به پایین پرت می شدند، پراید، وانت، خودروهای شاسی بلند، همه حرکت داشتند اما نه روی چرخ هایشان، داشتند کله پا می آمدند به سمت پایین». این روایت «احسان اصفهانی» ساکن لواسان است که از نزدیک شاهد جریان سیل روز چهارشنبه دوم خرداد ماه جاری در این منطقه بوده است.

عکس هایی که از خسارت سیل اخیر لواسان منتشر شده بویژه محل پایین دست که بیش از 20 خودرو را با خود برده بود و نیز بروز خسارت به مغازه ها و منازل نشانگر حجم خسارت ها و شدت سیلابی است که براساس آخرین آمارهای اعلام شده یک کشته و شش زخمی داشته است.

چنین سیلابی با این شدت آخرین بار فروردین ماه سال 1394 رخ داده بود که خسارت آن براساس گزارش متولیان نهادهای دولتی افزون بر 800 میلیارد ریال برآورد شده بود.

**محدوده و خسارت های سیل

محدوده اصلی سیل در بخش رودبارقصران، روستاهای امین آباد و رودک در محور مواصلاتی زردبند-فشم از بخش لواسانات قرار داشت که در پی آن به بسیاری از ساخت و سازهای رستوران های محدوده حریم رودخانه خسارت جدی وارد شد؛ درختان و باغ های بسیاری ویران شد و سیل بخشی از جاده مواصلاتی را نیز با خود برد.

بخش لواسانات از زیرمجموعه های شهرستان شمیرانات در استان تهران محسوب می شود در شمال پایتخت و در دامنه های البرز جنوبی قرار دارد.

در شهر لواسان نیز که در پی سیل آسیب هایی متحمل شد، گل و لای وارد باغ ها و حیاط خانه های شهروندان شد و باید خسارت وارد شده به 20 خودرو را نیز به آن اضافه کرد.

«مجید صبایی» بخشدار رودبارقصران با بیان اینکه برآورد میزان خسارت در دست بررسی کارشناسان است، گفت: دستگاههای متولی از جمله برق، آب، گاز و مخابرات خسارت دیده اند و بخشی از اموال شهروندان نیز در این حادثه دچار خسارت شده است.

وی گفت: در پی این حادثه بخشی از جاده مواصلاتی زردبند به فشم در شهر رودک آسیب دید.

صبایی بیان کرد: قبل از حادثه اداره کل هواشناسی نسب به وقوع این حادثه هشدار داده بود اما این هشدارها از سوی خودروهای عبوری، ساکنان بومی و مسافران و گردشگران نادیده گرفته شد.

بخشدار رودبار قصران گفت: در این حادثه نیروهای امدادی به 30 فرد گرفتار در سیل امدادرسانی کردند و متأسفانه یک شهروند که در آوار ناشی از سیل گرفتار بود، جان خود را از دست داد.

صبایی تأکید کرد: برخی خطرات و حوادث از جمله خطر سقوط سنگ از کوه و رانش زمین این منطقه را تهدید می کند و باید اعتبارات مناسبی به حوزه بحران در این بخش برای رفع این خطرها و جلوگیری از حادثه اختصاص داد.

«فرید حمد حیدری» بخشدار لواسانات نیز گفت: سیل موجب برجا ماندن گل و لای در مسیرهای اصلی تردد شهروندان شد که پاکسازی آنها از همان روز پس از سیل در دستور کار قرار گرفت و با کمک 300 نیروی خدماتی شهرداری و ماشین آلات، تا پایان هفته مسیر به طور کامل پاکسازی می شود.

**چرا اینهمه خسارت؟

صرفنظر از اینکه چطور در چنین بازه زمانی کوتاهی، حجم زیادی از بارش اتفاق می افتد و ماحصل چه تغییرات اقلیمی است پرسش مهم دیگری که مطرح است اینکه چنین سیلی چرا باید اینهمه خسارت و تخریب همراه داشته باشد؟

پرسشی که یکی از متهم های همیشگی و پاسخ اصلی آن ساخت و سازهای غیرمجازی و مجازی است که طی سال های گذشته همواره محل انتقاد و گلایه همه قرار داشته و دارد.

«بابک صابونی» مسئول مدیریت بحران فرمانداری شمیرانات نیز ساخت و سازهای غیرمجاز در حریم و بستر رودخانه جاجرود را در کنار عوامل دیگری همچون لایروبی و ساماندهی نشدن رودخانه و نیز شسته شدن بستر و جداره کوه در پی تشدید بارش ها را به عنوان عامل این شدت تخریب یاد می کند.

وی میزان بارش در روز چهارشنبه دوم خرداد را «40 میلی متر» برآورد و بیان کرد: در آن روز پنج ساعت بارش مداوم داشتیم اما شدت بسیار باران در طول نیم ساعت بود.

****بارش هایی که نامنظم شده اند**

مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان تهران اما در این زمینه می گوید که متوسط سالانه بارش ها در استان تهران 300 میلی متر است که ماهانه 25 و روزانه کمتر از یک میلی متر را شامل می شود.

« علی کیان» افزود: به علت تغییرات اقلیمی شرایط بارش ها تغییر کرده و از نظر پراکنش زمانی نامنظم شده است.

وی اضافه کرد: تصور کنید در حالی که طی چند نوبت بارش باید در یک ماه 25 میلی متر باران در استان بیارد، همین میزان بارش در نیم ساعت رخ دهد، طبیعی است که این حجم آب، سبب بروز سیل می شود.

کیان اظهارداشت: در این موارد حجم زیاد آب که در یک مقطع زمانی کوتاه مدت به جریان می افتد خاک، سنگ و سایر مواد معلق را با خود حمل می کند و به سیل و تخریب تاسیسات زیربنایی در حوزه های مختلف منجر می شود. آب خالص خسارتش کمتر از آبی است که مواد مخلوط در آن باشد.

وی نقش پوشش گیاهی درختی را در کندکردن مسیر سیل و نیز کاهش فرسایش بسیار مهم می داند و تاکید می کند: پوشش گیاهی یکی از عوامل موثر است که جلو فرسایش را می گیرد و بارش ها را کنترل می کند گرچه برای بارش های رگباری در مدت زمان کوتاه حتی اگر پوشش انبوه هم داشته باشیم باز سیل رخ می دهد همانطور که در مناطق جنگلی هم گاهی شاهد بروز سیل هستیم.

این مسئول در پاسخ به این پرسش که چگونه پوشش درختی از شدت فرسایش می گیرد توضیح داد: پوشش گیاهی در وهله نخست از برخورد مستقیم آب باران با خاک جلوگیری می کند که همین نقش بسیار مهمی دارد.

کیان افزود: پوشش مرتعی مانع فرسایش بادی می شود و از پدیده گردوغبار هم جلوگیری می کند و پوشش درختی از برخورد مستقیم باران به سطح زمین جلوگیری می کند که جلو شدت سیلاب هم می گیرد.

وی در پاسخ به پرسش درباره ساخت و سازهای شمال پایتخت و تاثیری که طی سال های گذشته بر نابودی پوشش درختی منطقه و نیز از بین رفتن حریم رودخانه جاجرود داشته گفت: بخشی از موضوع ویلاسازی ها به مشکلات قوانین و مقررات بر می گردد که اگر می خواهیم به آن پردازیم باید بانگاه جامع و کامل باشد.

مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان تهران همچنین درباره راهکارهای مقابله با سیلاب به منظور کاهش میزان تخریب ها نیز گفت: برای جلوگیری از خسارت سیل باید اقدامات پیشگیرانه انجام داد که طرح مدیریت سیلاب و کنترل سیل در مناطق شهری استان را سال 94 تدوین کردیم و اجرای کامل آن نیازمند 450 میلیارد تومان اعتبار است.

وی بیان کرد: گرچه طی چندسال گذشته از اعتبارات استانی و بخشی از اعتبارات ملی توانسته ایم برای کنترل سیلاب اعتباراتی اختصاص دهیم اما در مقایسه با میزان مورد نیاز اعتبار برای طرح مدیریت سیلاب ناچیز بوده و نیاز است با اهتمام ویژه اعتبار موردنیاز تخصیص یابد.

به گفته کیان، استان تهران 59 هزار هکتار جنگل کاری، 919 هزار هکتار مرتع و 105 هزار هکتار زمین بیابانی دارد.

اگرچه بنا به گفته مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان تهران، طرح های کاشت نهال و درختان در مناطق مختلف استان نیز در جریان است اما موضوع حفاظت از درختان و جنگل های موجود از اهمیت بسیاری برخوردار است و ضمن اینکه جلو تغییرات اقلیمی مخرب را می گیرد در مواقع بروز سیل نیز از شدت تخریب ها می کاهد که امید است با تشدید نظارت ها از تشدید این روند ساخت و سازها در مناطق جنگلی جلوگیری به عمل آید.